

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi*

Yasin ÖZTÜRK**
Nuray KAYADİBİ***

Öz

Çalışmada, Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitapları, çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler açısından incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitapları arasından rastlantısal yöntemle seçilen 15 hikâye kitabı oluşturmaktadır. Hikâyelerin incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Örneklemleri oluşturan çocuk kitapları "Çocuklara Seslenen Yazınsal ya da Öğretici Kitapları Değerlendirme Ölçeği" kullanılarak incelenmiştir. Hikâyeler tasarım ve resim özellikleri açısından incelendiğinde, resimlemelerde renk unsurunun psikolojik etkisinden faydalanılmadığı, ciltleme ve kâğıt kullanımından kaynaklı bazı sorunların olduğu tespit edilmiştir. İçerik açısından bakıldığında ise hikâyelerde çocukların düzeyine uygun konuların işlendiği, bunların özgün ve tutarlı bir şekilde kurgulandığı belirlenmiştir. Çocukların kişilik gelişimlerini kuvvetlendirecek karakterler geliştirildiği ve iletiler sunulduğu görülmüştür. Temaların sevgi üzerine yapılandırıldığı, insana ve doğaya özgü durumların yansıtıldığı, Türkçenin anlatım gücü ve olanaklarının çocuğun dilsel düzeyine uygun olarak kullanıldığı, hikâyelerde çocuğun örnek alabileceği bir dil ve anlatım çerçevesinin oluşturulduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, hikâye, Hüseyin Yurttaş.

The Analysis of Hüseyin Yurttaş's Children's Books in Terms of Essential Features in Children's Literature Works

Abstract

The study aimed to investigate Hüseyin Yurttaş's children's books within the scope of essential components that literary works for children should include. 15 randomly-selected story books among Hüseyin Yurttaş's books for children constituted the sample of the study. Document analysis, which is a qualitative research method, was used in the analysis of the stories. Children's books in the sample were analyzed through the "Literary or Tutorial Books Evaluation Scale". With respect to the design and visual features of the stories, it was found that the psychological effect of the color component was not used in the illustration and that there were certain problems stemming from binding and paper use. In addition, regarding the contents, it was deduced that stories that were appropriate for the levels of the children were included and these stories were built authentically and consistently. Moreover, it was seen that characters and messages that would enhance children's character development were created. Finally, it was revealed that themes of the stories were structured upon love, that situations unique to human and nature were reflected, that expressive power and potential of Turkish language were used in

*Bu çalışma "Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Türkçe Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, Kırıkkale, y.ozturk71@gmail.com, ORCID NO: 0000-0003-0146-2277.

***Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kırıkkale, nuraykayadibi@hotmail.com, ORCID NO: 0000-0001-9644-1449.

accordance with children's linguistic levels, and that a language and expression framework that could be taken as an example by children were constructed in the stories.

Keywords: Children's literature, story, Hüseyin Yurttaş.

Giriş

İyi bir gelecek donanımlı yetişmiş bireylere bağlıdır, bu durum eğitimle gerçekleşir. Eğitim ve öğrenme için iletişime ihtiyaç vardır. İletişimin en önemli parçalarından biri ise dildir. Çocuktaki dil gelişimi ilk olarak ailede dinleme ve konuşma yetisiyle başlar. Ardından okulda öğrenilen okuma ve yazma becerisiyle devam eder. Çocuk bu dört temel dil becerisiyle öncelikle kendini, çevresini kısacası hayatı tanır. Bu süreç çocuk ve edebiyat ilişkisini ortaya çıkarır.

Edebiyat; duygu, düşünce ve düşlerin yazılı ve sözlü olarak anlatımı demektir. Duygu ve düşüncelerini dil aracılığıyla etkili bir şekilde anlatabilen bir insanın başka becerilerle donatılması çok daha kolay olacaktır. Bu nedenle istenilen düzeyde bir insanı yetiştirmede başka bilim dalları kadar edebiyata da gereksinim vardır (Kıbrıs, 2006: 3). Çünkü çağdaş eğitimin gerekleri, çocuktan kitap ile yazınsal bir iletişim kurmasını, okuma alışkanlığı edinmesini, özgür ve eleştirel düşünmesini istemektedir (Dilidüzgün, 2004: 21). Bu becerileri ise çocuk edebiyatı eserleri gerçekleştirir. Çocuk edebî eserler sayesinde hayatı keşfe çıkar, günlük hayatta karşılaşmadığı birçok olayı bu eserlerde bulur. Edebî eserlerde karşılaştıkları durumlar ve sorunlar hakkında empati kurar, sorunlara çözüm üretmeye çalışır. Bu yüzden edebiyat geçmişten günümüze büyüklerin olduğu kadar küçüklerin eğitiminde de kullanılmıştır fakat önceleri çocuğa ve yetişkinlere yönelik oluşturulan bir edebiyat ayrımı yapılmamıştır. Oysaki çocuktan bir yetişkin gibi davranılması beklenemez çünkü çocuğun kendine özgü bir dünyası vardır ve düşünme biçimi algılamaları yetişkinlerden farklıdır (Nas, 2004: 9). Çocuk farklı değerlerle ve imgelerle dünyaya baktığı, çevresini farklı algıladığı için kendine özgü oluşturulmuş kitaplara gereksinim duyar (Dilidüzgün, 2004: 21). Çocuğa hitap eden bu ürünler ise çocuk edebiyatını oluşturur.

Çocuk edebiyatı; erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı olarak ifade edilir (Sever, 2008: 17).

Toplumların gelişmesi ve ilerlemesi, kitap okuma alışkanlığı edinmiş bireyler yetiştirme ile doğru orantılıdır. Bu sebeple, toplumu “bilgi toplumu” seviyesine çıkarabilmek için çocukların eğitiminde ders kitapları dışında “çocuk edebiyatı” eserlerinden de yararlanmak önemli bir yer tutmaktadır (Gönen, Uygun, Katrancı ve Uçuş, 2011). Çünkü okuma alışkanlığı, bireyin, çocukluktan yetişkinliğe daha sağlıklı biçimde geçmesi için erken yaşlarda doğru biçimde edinmesi gereken davranışlardan birisini oluşturmaktadır (Demircan, 2006: 12). Geleceğin bireylerini oluşturacak çocukların sahip olması gereken bu alışkanlık, onların kelime dağarcıklarının artışından düşünceyi söze dökme becerilerine, dil gelişimlerinden problem çözme becerilerine, kişilik gelişimlerinden ülke ve dünya meselelerine olan ilgilerinin artışına kadar birçok becerilerini etkileme özelliğine sahiptir (Hargrave ve Sénéchal, 2000; Savaş, 2006; Palani, 2012; Hidman ve Skibbe, 2014; Pala, 2019; Boz ve Ulusoy, 2020).

Çocukların yaşamları üzerinde büyük öneme sahip olan bu ürünlerin gerek oluşturulmasında gerekse de seçilmesinde dikkat edilmesi gereken birçok unsurun olduğu ifade edilmektedir (İpek, 2017; Haris, 2008; Akbakır ve Şahin, 2005; Soylu Koyuncu ve Kaptan, 2005; Schirmer ve Lockman, 2001).

Çocuk edebiyatı eserlerinde dikkat edilmesi gereken noktaların başında, bu eserlerin çocuğa göre olması ve aynı zamanda edebiyatın temellerini de içinde barındırması gelmektedir. Çocuk için seçilen konunun çocuğa basit ve sade bir şekilde anlatılıp, çocuğun gelişimi ve psikolojisi göz önüne alınarak ve bunların hepsinin edebiyatın asaletinden uzaklaşmadan yapılması gerekir (Bilgin, 2011: 6). Çocuk edebiyatı eserleriyle; okuduğunu anlayan, düşünen ve kendini gerçekleştiren bireyi, özellikle de edebiyat okurunu yetiştirmek amaçlanır (Şirin, 2016: 30). Bu eserler, çocukluk dönemi içerisinde bulunan bireyler için özel olarak içselleştirilerek yazılmalı; çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal, dilsel gelişimini göz önünde bulundurmalı; çocuğun yeteneklerinin açığa çıkmasına yardımcı olmalı; geçmiş, bugün ve gelecek arasında bir bağ kurmalı; kültürel mirasa sahip çıkarak onun genç nesillere

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

aktarılmasında işlevsel olmalı; amaçlı, disiplinler ve çağın değerlerini barındırmalıdır (Tüfekçi Can, 2014: 4). Ayrıca çocuklar için yazılan metinlerin çocuğun; düş gücüne seslenen, onun tat alabileceği bir dil ve anlatımı içinde barındıran, kavrama düzeyine uygun metinler olması beklenir (Çakır, 2003: 1173). Bu sayede çocuk, edebî metinler aracılığıyla yaratıcılığını geliştirirken, aynı zamanda yaşamsal bir deneyim de kazanır ve bilinçli bir okur olur. Yapılan birçok araştırmada da bu bilinçlenmenin akademik başarının artmasına yönelik olumlu etkilerinin olduğu belirtilmekle birlikte okuma alışkanlığı yavaşlayan bireylerde akademik başarının gerilediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Worthy, 2002; Padak ve Rasinski, 2007; Yıldız, 2013; Katrancı, 2015).

Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım (2012: 327) çocuk kitaplarının eğitici-öğretici olmasının dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Çünkü çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğu hayata hazırlaması, onun ruhsal gelişimine yardımcı olması, onda merak ve heyecan duygularını oluşturması gerekir (Tosun, 2005: 214). Çocuk edebiyatı eserlerinde konu ve tema seçimi özellikle değerler aktarımı noktasında önemli bir unsurdur. Bu eserler çocukların renkli ve masum dünyalarını olumlu yönde geliştirmeye, onlara birtakım değerleri ve davranış kalıplarını kazandırmaya yönelik olmalıdır (Arseven, 2005: 51). Çocuk edebiyatı eserlerindeki kurgular çocuğu sadece bilgilendirmek amacıyla değil, onu kitapta örtük iletilerle karşılaştırıp okuma eyleminde özne kılacak şekilde verilmelidir (Güldenöğlü, 2011: 362). Aslında konu sadece bir araçtır, önemli olan konunun okuyucuya aktarılması için oluşturulan kurgudur (Sever, 2008: 127). Kurgu ise yazarın konuyu okuyucuya aktarmak için tasarladığı olay ya da durumdur. Her olayda bir çatışma vardır. Çatışmanın yaratılmasında genellikle ana karakterin içinde bulunduğu farklı durumlar rol oynar. Kişi kendi benliğiyle, doğayla, başka bir kişiyle veya toplumla çatışabilir ya da kişi bunlardan birkaçı ile aynı anda çatışarak çoklu çatışma örneği sergileyebilir (Tüfekçi Can, 2014: 65). Bu çatışmalar okuyucunun kitabı okumak yerine kitaptaki olayları yaşıyor hissine kapılmasına yardımcı olmaktadır.

Kurguya dayalı metinlerde okuyucuyu olayların içine çeken, sürükleyiciliği etkileyen unsurlardan biri de bakış açıdır. Metinde varlıkları ve nesnelere betimlemek için seçilen bakış açısına odaklayım denir. Anlatıcı (kim konuşuyor) ile odaklayımı (kim görüyor) karıştırmamak gerekir (Kıran ve Kıran, 2003: 104).

Çocuk gerçeğin içinde hayallerle yaşayabilme özelliğine sahiptir. Bu nedenle çocuklara yönelik hazırlanacak çocuk kitaplarında da mekân unsuru çocuğa yönelik oluşturulmalıdır. Kişilerin mekânları algılayışları; kendilerini ve mekânsal çevrelerini (evi, sokağı, köyü, vb.) anlamlandırışları ile ilgili karmaşık ve çok yönlü ilişkiler yumağını ortaya çıkarır. Bu noktada, mekânların pek çok şeyi anlatan, gösteren, sezdirenen, sembolize eden, çeşitli işlevleri yerine getiren alanlara dönüştüğü görülür (Demir, 2009: 214). Bu yüzden somut ve soyut mekânlar, gerçek ve algısal mekânlar kelimelerle resim yaparcasına olayları hissettirenken, aynı zamanda çocuğun gözünde canlandırırcasına oluşturulmalıdır (Korkmaz, 2007; Ertuş, 2014; İçli, 2012).

Çocuklar için oluşturulan kitaplar; çocuğa bağınazlığı ve yazgıcılığı din, ırk, üstünlüğünü ve ayrımcılığını aşılmalıdır. Şovenizmden uzak, ulus ve yurt sevgisi kazandırmalıdır. İnsan, hayvan, doğa sevgisi aşılmalı; çocuklara sorumluluk duygusu kazandırmalıdır. Çocuğu kendi gerçekliğinden kopararak yapmacık bir dünyaya, idealize edilmiş söz ve davranışların abartılı dünyasına sokmamalıdır. En önemlisi ise çocuk kitapları bir nasihatname şeklinde düzenlenmemelidir (Ciravoğlu, 1997; Nas, 2004; Gürel, vd., 2007; Taşdemir, 2005:).

Çocuğun istekleri, genellikle zevkleri doğrultusunda belirlendiği için çocuk edebiyatı yazarı çocuğun zevklerini, amaçlarını fark edebilmeli ve bunları çocuğun algılayıp yorumlayabileceği bir biçimde yazıya dökülmelidir (Uz Erşahin, 2009: 24). Bu yüzden çocuğun gelişim dönemlerinin, ilgi ve ihtiyaçlarının, hayata bakış açısının iyi bilinmesi gerekir. Yani çocuk edebiyatı alanında kaliteli eser vermek hayata onun gözünden bakmak demektir. Çünkü çocuksu yayınlar ile çocuğu bir yetişkinin kendince oluşturduğu doğrulara bağımlı kılmak isteyen güdümlü yayınlar; çocukta kitap ve edebiyat adına yanlış kanıların oluşmasına, zamanla çocuğun okuma ilgisinin körelmesine ve çocukla kitap arasında engellerin oluşmasına neden olabilir (Sever, 2008: 18). Bu açıdan da bakıldığında, çocuk edebiyatı alanında eser vermek dikkat ve uzmanlık isteyen bir beceridir.

Araştırmacılar ve alan uzmanları çocuk edebiyatı ürünlerinin sahip olması gereken nitelikleri dış yapı özellikleri, iç yapı özellikleri ve eğitsel ilkeler olmak üzere üç ana başlıkta değerlendirmektedirler. Kitapların dış yapı özellikleri, tasarım özellikleri ve resim alt başlıkları; iç yapı özellikleri ise konu ve kurgu, tema, ileti, karakter ve kahraman, çevre, dil ve anlatım alt başlıkları altında ele alınmaktadır (Ciravoğlu, 1997; Dursunoğlu, 2007; Erdem, 2011; Kıbrıs, 2006; Nas, 2004; Oğuzkan, 2006; Şahin, 2007; Zengin, 2007).

Çocuk kitapları oluşturulurken çocuk kitaplarının sahip olması gereken bu özelliklere dikkat edilmesi gerekmektedir. Son yıllarda çocuk edebiyatı alanına yönelik ilginin artması, bu alandaki ticari gelişmeleri de harekete geçirmiştir. Ticari kaygı, bazen kitapların niteliklerinden daha ön planda tutulmaktadır. Alan yazında yapılan çalışmalar bu kaniyi doğrular niteliktedir. Çocuk kitaplarının incelenmesine yönelik yapılan bazı araştırmalarda incelemeye alınan kitapların bir kısmının gerek iç yapı gerekse dış yapı özellikleri açısından çeşitli eksiklerin olduğunu ortaya koymaktadır (Erdoğan, 1999; Özdemir 2005; Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş, 2011; Aytan, 2016). Sadece ticari kaygı için ya da gelişigüzel oluşturulan çocuk edebiyatı eserleri; çocuğun kişisel, toplumsal, evrensel ve ahlaki kişilik gelişimini olumsuz yönde etkileyebileceği gibi çocuğu okuma isteğinden de uzaklaştırabilir. Bu nedenle çocuk edebiyatı alanında oluşturulan kitapların, çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikleri ne ölçüde taşıdığına araştırılması önemle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Çocukların okuma alışkanlıklarının oluşması ve okumaktan keyif alan bireyler olarak yetişmelerinde okumayı zevkli ve eğlenceli hale getirecek biçimde oluşturulmuş çocuk kitaplarının rolü büyüktür. Bu açıdan çocuk kitapları üzerinde yapılacak incelemeler mevcut eserlerin varsa eksikliklerinin giderilmesinde ve yeni oluşturulacak eserlerin daha kaliteli hâle gelmesinde önem arz etmektedir. Çocuklara yönelik yazmasına ve yazılmasına rağmen üzerinde akademik anlamda inceleme yapılmamış birçok yazar ve çocuk edebiyatı ürünü bulunmaktadır. Bu yazarlardan biri de çocuklara yönelik hikâye ve şiir türünde birçok eser ortaya koyan Hüseyin Yurttaş'tır. Yurttaş, özellikle ortaokul yaş grubundaki çocuklara yönelik eserler veren eğitimci bir yazardır.

Bu doğrultuda çalışmada, Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarını, çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler açısından inceleyerek kitapların çocuk okurlar açısından uygunluğunu belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler doğrultusunda incelenmesi amaçlanan bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırması hedeflenen olaylar veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 187).

İncelenen Dokümanlar

Araştırmanın örneklemini Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitapları arasından ölçüt örnekleme ile belirlenen 15 hikâye kitabı ve bu hikâye kitapları içerisinde bulunan 23 hikâye oluşturmaktadır. Söz konusu hikâye kitapları belirlenirken ortaokul öğrencilerine hitap eden eserler olmasına dikkat edilmiştir. Kitapların ortaokul seviyesine uygunluğu, yazarla yapılan görüşmeler, uzman görüşü, kitaplardaki yazı puntosu, satır aralığı ve resimlemeler göz önüne alınarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen kitaplar ve hikâyeler Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1.

İncelenen Kitaplar ve Hikâyeler

No.	Hikâyelerin Adı	Hikâye Kitabının Adı	Yayın Yılı	Yayınevi
1	Beyaz Bisiklet	Beyaz Bisiklet	2011	Say Yayınları

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

2	Küçük çevreciler		2011	Say Yayınları
3	Bilgisayarıcı Kedi		2011	Say Yayınları
4	Fokların Yurdu		2011	Say Yayınları
5	Kuş Yuvalarında		2011	Say Yayınları
6	Kuklacı Teyze		2011	Say Yayınları
7	Kuşlar Özgür Olmalı		2011	Say Yayınları
8	Bay Müfettiş		2011	Say Yayınları
9	"SEFİLLER": Karam ve Duman	Korkak Pati	2011	Say Yayınları
10	Korkak Pati		2011	Say Yayınları
11	Sakar Tay	Sakar Tay	2010	Say Yayınları
12	Tavşancı Dede	Tavşancı Dede	2010	Say Yayınları
13	Farta Kartalı	Farta Kartalı	2014	Say Yayınları
14	Küçük Balıkçılar	Küçük Balıkçılar	2003	Bilgi Yayınevi
15	Eşekler Cenneti	Eşekler Cenneti	2005	İmbat Yayınevi
16	Kıyıdağı Tekne	Kıyıdağı Tekne	2006	İmbat Yayınevi
17	İrmak Çocukları	İrmak Çocukları	2006	İmbat Yayınevi
18	Konuşan Kukla	Konuşan Kukla	2007	İmbat Yayınevi
19	Uzaylılar Gelince	Uzaylılar Gelince	2007	İmbat Yayınevi
20	Dağa Düşen Uçak	Dağa Düşen Uçak	2016	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
21	Kör Kaptan'ın Serüvenleri	Kör Kaptan'ın Serüvenleri	2016	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
22	Cüceler Gezegeni	Cüceler Gezegeni	2016	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
23	Çınar Dede	Çınar Dede	2018	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Tablo 1 incelendiğinde bazı kitaplar içerisinde birden fazla hikâye bulunduğu görülmektedir.

Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı

Araştırmada, belirlenen hikâyelerin değerlendirilmesinde Sever (2018) tarafından geliştirilen "Çocuklara Seslenen Yazınsal ya da Öğretici Kitapları Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Çocuk kitaplarını değerlendiren ölçek "Tasarım Özellikleri ve Resim, Konu ve Kurgu, İzlek (Tema), Karakter ve Kahraman, Dil ve Anlatım, İletim, Eğitsel İlkeler" olmak üzere yedi alt bölümden oluşmaktadır. Ölçekte toplam 81 madde bulunmaktadır. Dil ve Anlatım bölümünün 9, 10 ve 11. maddeleri çocuk şiirlerine yönelik oluşturulduğu için değerlendirmede kullanılmamıştır. Böylece ölçek 79 madde olarak uygulanmıştır. Beşli likert tipiyle oluşturulan ölçeğin puanlamaları; çok iyi (5), yeterli (4), kısmen yeterli (3), yetersiz (2), çok yetersiz (1) şeklinde yapılmıştır. Ölçeğin puan aralıkları Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2.

Çocuklara Seslenen Yazınsal ya da Öğretici Kitapları Değerlendirme Ölçeği'nin Puan Aralıkları

	Çok İyi	Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz	Çok Yetersiz
Maddelerin Puan Aralığı	63-75	51-62	39-50	27-38	15-26
Tasarım Özellikleri ve Resim Bölümü	67,02-80	54,4-67,1	41,6-54,3	28,8-41,5	16-28,7

Konu ve Kurgu Bölümü	50,4-60	40,8-50,3	31,2-40,7	21,6-31,1	12-21,5
Karakter ve Kahraman Bölümü	54,6-65	44,2-54,5	33,8-44,1	23,4-33,7	13-23,3
Dil ve Anlatım Bölümü	42-50	34-41	29-33	18-25	10-17
İleti	33,6-40	27,2-33,5	20,8-27,1	14,4-20,7	8-14,3
Tema(izlek)	29,4-35	23,8-29,3	18,2-23,	12,6-18,1	7-12,5
Eğitsel İlkeler Bölümü	50,4-60	40,8-50,3	31,2-40,7	21,6-31,1	12-21,5
Ölçeğin Tamamının Puan Aralığı	327,6-390	265,2-327,5	202,8-265,2	140,4-202,7	78-140,3

Tablo 2’de görüldüğü üzere kitaplara yönelik değerlendirmeler maddelere, bölümlere ve ölçeğin tamamına yönelik ayrı ayrı yapıldığı için puan aralıkları da ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Çocuk kitapları söz konusu ölçek maddeleri doğrultusunda araştırmacı tarafından değerlendirilmiş ve sayısal veriler elde edilmiştir. Özellikle tasarım ve resim özellikleri açısından kitapların incelenmesinde Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik ve Resim Bölümü araştırma görevlilerinin uzmanlıklarından yararlanılmıştır.

Verilerin Analizi

“Çocuklara Seslenen Yazınsal ya da Öğretici Kitapları Değerlendirme Ölçeği” kullanılarak örnekleme oluşturan tüm kitaplara yönelik elde edilen bulgular SPSS 22 programıyla sayısal verilere dönüştürülmüştür. Kitapların geneline yönelik ölçeği oluşturan yedi ana bölüm esas alınarak genel değerlendirme yapılmıştır. Ardından ise her kitap için ölçeğin tamamına yönelik değerlendirme yapılmıştır.

Kitaplar hakkında bir yargıda bulunabilmek için kitapların; ölçek maddelerinden, bölümlerinden ve ölçeğin genelinden elde ettikleri puanların toplamı, ölçekteki puan aralıklarıyla karşılaştırılarak hangi düzeye denk geldikleri belirlenmiştir.

Ölçek genelinde 81 madde bulunmaktadır fakat incelenen eserler arasında şiir bulunmadığı için dil ve anlatımın 9, 10 ve 11. maddeleri değerlendirilmeye tabi tutulmamıştır.

Bulgular

Hüseyin Yurttaş’ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler doğrultusunda incelenmesine ilişkin bulgular ölçeğin alt bölümlerine yönelik başlıklar halinde sunulmuştur.

Hüseyin Yurttaş’ın Çocuk Kitaplarının Tasarım ve Resim Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen Hüseyin Yurttaş’ın çocuk kitaplarının tasarım ve resim özelliklerine yönelik puanlamalar Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3.

Yurttaş’ın Çocuk Kitaplarının Tasarım ve Resim Özelliklerine İlişkin Puan Aralığı

Tasarım Özellikleri ve Resim	Toplam Puan
1. Kitabın boyutu, hacim ve ağırlığı yaş düzeyine uygundur.	75

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

2.	Kâğıt dayanıklı, göz sağlığı açısından uygundur.	62
3.	Kapağın görsel etkisi, çocuğun okuma ve izleme etkisini artırmaktadır.	72
4.	Cilt dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır.	43
5.	Sayfa düzenindeki öğelerin (resim, fotoğraf, yazı, rakam vd.) birbiriyle uyumu estetik bir etki sağlamaktadır.	66
6.	Sayfa kenarlarındaki boşluklar izleme-okuma rahatlığı sağlamaktadır.	72
7.	Harflerin puntosu düzeye uygundur.	75
8.	Harf renkleri izleme-okuma isteğini artırıcı niteliktedir.	75
9.	Harf kalınlıkları izleme-okuma isteğini uyandırıcı niteliktedir.	75
10.	Görseller çocukta resim diliyle iletişimi isteklendirecek özellik taşımaktadır.	61
11.	Resimlerdeki nesne ve varlıklar, sanatçının yorumlarıyla çizilmiştir.	69
12.	Resimler, metnin anlamını tamamlamaktadır.	65
13.	Resimler, metnin çocuğunun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlamaktadır.	64
14.	Resimler, metne görsel dilin anlatım gücüyle yeni yorumlar katmaktadır.	64
15.	Resimler, çocuğun düş ve düşünce serüvenine çıkmasına, eğlenmesine katkı sağlayacak özellikler taşımaktadır.	65
16.	Resimler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler taşımaktadır.	63
Genel Ortalama:		71,0667

Tablo 3 incelendiğinde hikâye kitaplarının boyut, kapak, sayfa düzeni ve harf özellikleri bakımından “çok iyi” düzeyde oldukları görülmektedir. Kitaplarda kullanılan kâğıdın dayanıklılık özelliğinin “yeterli” puan aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Tutkallama tekniğiyle bir araya getirilen kitaplar, cilt bakımından “kısmen yeterli” düzeydedir. Her ne kadar iç sayfalarda siyah-beyaz resimler kullanılsa da kitapta yer alan resimlerin “çok iyi” düzeyde olduğu söylenebilir. İncelenen kitapların tasarım özellikleri ve resim bakımından genel değerlendirmesine bakıldığında “çok iyi” düzeyde olduğu düşünülebilir.

İncelenen 15 kitabın 14’ü 13,5×19,5 cm, bir tanesi ise 13,5×20,5 ebatındadır. Çocukların düzenli bir kitaplık oluşturmalarına elverişli ölçülere ve özelliklere sahiptir. Kitaplar, boyut olarak orta büyüklüktedir. Hacim ve ağırlık bakımından ise kolayca taşınmaya ve kullanılmaya elverişlidir.

Ele alınan hikâye kitaplarının %84’ünde birinci hamur kâğıt, %26’sında ise ikinci hamur kâğıt kullanılmıştır. Kullanılan kâğıtlar arka sayfadaki resimleri ve yazıları göstermeyecek kalınlığa ve ışık yansımalarına sebebiyet vermeyecek matlığa sahiptir. Bu durum kitabın okunabilirliğini artırmaktadır. Kullanılan kâğıtların mat olması ayrıca göz sağlığı açısından olumlu bir özelliktir.

Kitapların tamamında ince karton kapak kullanıldığı görülmektedir. Kapaklarda kullanılan kartonlar yeterli esnekliğe sahiptir ve kapak resimlerinin etkili bir şekilde yansıtılmasına olanak sağlamaktadır. Kitap kapaklarının tamamında resim ve kitap ismi ön plana çıkarılmıştır. Hikâyelerdeki kapak resimlerinde genellikle başkahraman ve olayların geçtiği ana mekânlar yer almaktadır. Bu durum olayın ve kahramanın okuyucunun zihninde canlanmasını kolaylaştırabilecektir. Kapak resimlerinde kullanılan renklerin canlılığının kitabın dikkat çekiciliğini arttırdığı söylenebilir. Fakat kapak resmi haricindeki diğer resimlerin siyah beyaz olması, resim üzerindeki renk unsurunun etkisini ortadan kaldırmıştır. Ayrıca sulu boya tekniğiyle oluşturulan resimlerin siyah beyaz olarak çoğaltılması, resimdeki derinlik algısını ortadan kaldırdığı gibi bazı ayrıntıların okuyucu tarafından görülmesini de engellemektedir.

Kitapların ciltleri, tutkallama tekniğiyle oluşturulmuştur. Her ne kadar dayanıklı görünse de kitap tamamen açıldığında birleşim yerlerinde kopmaların yaşanabileceği anlaşılmaktadır.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Konu ve Kurgu Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının konu ve kurgu özelliklerine yönelik puanlamalar Tablo 4'te verilmiştir:

Tablo 4.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Konu ve Kurgu Özelliklerine İlişkin Puan Aralığı

Konu ve Kurgu	Toplam Puan
1. Metinde ele alınan konu düzeye uygundur.	69
2. Konunun ele alınışı özgündür.	72
3. Kurguda, olayların anlatılmasında anlamsal bir tutarlık vardır.	68
4. Çatışmalar çocukların anlama ve anlamlandırma düzeyine uygundur.	70
5. Olay kurgusu, çocuğun okuma isteğini canlı tutacak özelliktedir.	67
6. Çatışmalar çocuğun sevgi ve özgürlük gereksinimlerine uygundur.	67
7. Çatışmalardaki merak ögesi, okuma ilgi ve isteği uyandırabilecek niteliktedir.	67
8. Çatışmaların kurgulanışında aşırı duygusallıktan kaçınılmıştır.	64
9. Olay kurgusunda, abartılmış merak ve rastlantısallıktan kaçınılmıştır.	57
10. Kitaptaki olaylar dizisi çocuğun gülmesi, heyecanlanması ve düş kurmasına olanak sağlamaktadır.	70
11. Metnin kurgusu yalın bir anlatım çizgisiyle oluşturulmuştur.	72
12. Kahraman, olay kurgusunda inandırıcı biçimde geliştirilmiştir.	70
Genel Ortalama:	54,2

Tablo 4'e bakıldığında hikâyelerin konu ve kurgularıyla ilgili maddelerden 9. madde hariç diğerlerinin "çok iyi" düzeyde olduğu görülmektedir. Hikâyelerde çocukların düzeyine uygun konuların işlendiği, bunların da özgün ve tutarlı bir şekilde kurgulandığı anlaşılmaktadır. Konu ve kurgular, çocuğun sevgi ve özgürlük gereksinimlerini karşılayan, okuma isteğini artıran ve onlara hoş vakit geçirme imkânı sağlayan özelliktedir. 9. Maddenin "yeterli" puan aralığında olması ise kurguda rastlantısallıktan yararlanıldığını fakat bunun inandırıcılık içerisinde, olay akışıyla bağlandığını göstermektedir. Hikâyelerin konu ve kurgularına ait genel ortalamalarının da "çok iyi" düzeyde olduğu söylenebilir.

Hikâyelerde günlük hayatla ilişkili konulara yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımlaşma, çaba, merak, özgürlük, pişmanlık, hırs, tedbirsizlik gibi konularla çocuğun kişisel gelişimi desteklenmeye çalışılmıştır. Hikâyelerde ele alınan konular, çocuk okuyucuların yaşlarına indirgenerek etkili bir şekilde yansıtılmıştır. Kurgulamada hareket unsuru göze çarpmaktadır. Merak ön planda tutulmuştur, bu durumun hikâyelerin akıcılığını artırdığı düşünülmektedir.

Hikâyelerde karşılaştıkları olaylar karşısında serinkanlılıklarını koruyarak, mantıksal çözüm yolları bulan çocuk kahramanlar, okuyucunun yaratıcı düşünme becerisini geliştirecek örnekler sunmaktadır. İnandırıcı ve özgün bir kurguyla oluşturulan olaylarla, soyut konular somutlaştırılmış ve okuyucunun düzeyine uygun hâle getirilmiştir. Abartılmış merak ve rastlantısallıktan kaçınılarak olaylar arasında sıkı bir bağlantı kurulmuştur. Konu ve kurgu genel olarak okuyucunun düzeyine uygun olsa da bazı kitaplarda çeşitli kurgusal hataların olduğu da görülmektedir.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

Hüseyin Yurttaş'ın Kitaplarının Tema (İzlek) Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının tema özelliklerine yönelik puanlamalar Tablo 5'te verilmiştir:

Tablo 5.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Tema (İzlek) Özelliklerine İlişkin Puan Aralığı

İzlek (Tema)	Toplam Puan
1. Yazarın / şairin çocukta uyandırmak istediği etkinin kurgulanışı uygundur.	70
2. İzlek, yazımsal kurgu ile geliştirilmiştir.	70
3. İzlek, çocuğa; yaşam, insana, doğaya özgü durumları duyumsatmaktadır.	70
4. İzlek, çocuğun gülerken, düşünerek ve duyarak yaşantı kazanmasına olanak sağlayıcı özelliktedir.	68
5. İzlek, "sevgi" üzerine yapılandırılmıştır.	68
6. İzlekler, çocuğun soyutlama yapmasına olanak sağlayıcı niteliktedir.	69
7. Konu ve izlek uyumu, bütünlüğü sağlamaktadır.	71
Genel Ortalama:	32,4

Tablo 5'e bakıldığında hikâyelerde işlenen temalara ait maddelerin tamamının ve genel ortalamasının "çok iyi" puan aralığında olduğu görülmektedir. Genellikle sevgi üzerine kurgulanan hikâyeler, okuyucuya insan ve doğa yaşamına özgü örnekler sunmaktadır. Konu ve kurgu ilişkisi içerisinde yansıtılan temaların, okuyucunun kişilik gelişimini destekleyici özellik gösterdiği söylenebilir.

İncelenen eserlerde yazarın değerler, duygular, hak ve özgürlükler, birey ve toplum, vatandaşlık, doğa ve evren, zaman ve mekân, çocuk dünyası, bilim ve teknoloji gibi temaları işlediği tespit edilmiştir. Temaların Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019)'na uygun olduğu görülmektedir. Tema-konu-kurgu arasında kurulan güçlü ilişki ile soyut kavramlar somutlaştırılarak çocuğun gelişim düzeyine uygun hâle getirilmiştir. Yazımsal bir kurguyla aktarılan temalar, okuyucunun düşünerek, duygu ve algılarını kullanarak yaşantı kazanmasını sağlayacak özelliktedir.

Hüseyin Yurttaş'ın Kitaplarının İleti Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının ileti özelliklerine yönelik puanlamaları Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının İleti Özelliklerine İlişkin Puan Aralığı

İleti	Toplam Puan
1. Olay kurgusu, yazımsal bir anlayışla yapılandırılmıştır.	69
2. İletiler yazımsal ipuçları ile sunulmuştur.	68
3. İletiler çocuğun duygu ve düşünce evrenine uygundur.	68
4. Metnin iletişi çocuğa yeni yaşantılar kazandırıcı özelliktedir.	66
5. İletiler insana ve yaşama ilişkin yeni duyarlıklar oluşturacak özelliktedir.	69
6. İletiler çocuğun girişimciliğini desteklemektedir.	65
7. İletiler metnin yazımsal kurgusu içine sindirilmiştir.	69
8. Yazımsal kurgu, çocuğa anlamı yapılandırma sorumluluğu vermektedir.	70
Genel Ortalama:	36,2667

Tablo 6'ya bakıldığında iletilere ait maddelerin hepsinin ve genel ortalamasının “çok iyi” puan aralığında olduğu görülmektedir. İletiler genellikle yazınsal kurgunun içerisinde okuyucuya sezdirilmektedir. İnsana ve yaşama ilişkin duyarlık oluşturmakta ve okuyucuya yeni yaşantı örnekleri sunmaktadır. Okuyucunun kişisel, toplumsal, evrensel ve ahlaki gelişimini destekleyici özellik gösterebileceği düşünülmektedir.

Okuyucuya verilmek istenen ana iletiler doğrudan ifade edilmemiş, günlük hayatla ilişkilendirilmiş bir kurguyla hikâyenin geneline yansıtılarak okuyucuya verilmiştir. Hikâyede ana iletilerin yanında okuyucunun bireysel, toplumsal, ulusal kimlik gelişimini destekleyecek yardımcı iletilere de yer verildiği tespit edilmiştir. Hikâyelerde yer alan ana iletilerde önyargının insan davranışlarında olumsuz etkisinin olduğu, yapılacak işlerde öncelikle düşünülmesi ve sonuçların kestirilmesi gerektiği, sorunların kavga ve şiddetle değil iletişimle çözümlenebileceği ifade edilmiştir. Hayata iyimser gözlerle bakılması gerektiği, mutluluğun insanın elinde olduğu vurgulanmıştır. İnsanlar arasındaki dil, din, ırk farklılıklarının bir ayırım değil kültürel zenginlik olduğu belirtilmiştir.

Hikâyelerde evrensel insanlık değerlerini okuyucuda duyumsatacak örnekler sunulduğu görülmektedir. İletiler okura mantıksal bir bütünlük içerisinde hissettirilmiş, olumlu ve olumsuz davranışlar bir arada gösterilerek, okuyucunun doğruyu fark etmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu açıdan okuyucuda bir muhakeme yeteneği oluşturmak istendiği düşünülmektedir.

Hüseyin Yurttaş'ın Kitaplarının Karakter ve Kahraman Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının karakter ve kahraman özelliklerine yönelik puanlamaları Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo 7.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Karakter ve Kahraman Özelliklerine İlişkin Puan Aralığı

Karakter ve Kahraman	Toplam Puan
1. Karakter, ruhsal özellikleri ile iyi geliştirilmiştir.	73
2. Karakter fiziksel özellikleri ile iyi geliştirilmiştir.	58
3. Olay- karakter bütünlüğü, uzlaşması sağlanmıştır.	73
4. Geliştirilen karakter çerçevesi insan ve yaşam gerçekliğinin anlaşılmasına dönük ipuçları sunmaktadır.	72
5. Kahramanın yaşadığı değişimler olaylarla ilişkilendirilmiştir.	74
6. Kahramanın olay kurgusundaki (varsa) değişimleri inandırıcıdır.	74
7. Çocuğun özdeşim kurması için kitaptaki kahramanın sayısı uygundur.	73
8. Kahraman, çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşımaktadır.	71
9. Kahraman, ulaştığı başarıları gerçekten hak etmiştir.	67
10. Kahramanın davranışlarında abartıya kaçılmamıştır	69
11. Kahramanın amaca ulaşması rastlantıya bırakılmamıştır.	63
12. Kahramanın yaşadığı çevre, olay kurgusuyla bütünleştirilmiştir.	72
13. Kahramanlar arasındaki çatışmalardan düğün ve çözümlerin sunulduğu yazınsal özellik taşımaktadır.	69

Tablo 7 incelendiğinde 2. maddenin “yeterli” diğer maddelerin ise “çok iyi” puan aralığında olduğu görülmektedir. Hüseyin Yurttaş hikâyelerinin hemen hemen hepsinde ana kahraman olarak çocukları kullanmıştır. Kahramanların karakterlerinde çocuk ruhu ve samimiyeti çok iyi yansıtılmıştır. Özellikle günlük hayattan alınan kurgularla kahramanların yansıttıkları karakterlerin inandırıcılığı artırılmıştır. Bu da okuyucunun karakterle özdeşim kurmasını kolaylaştırmaktadır. Kahramanlar yansıttıkları karakter özellikleriyle okuyucuya örnek olmakta ve onlara özgüven aşılacaktır. Kahramanlar fiziksel özelliklerinden ziyade, davranışlarıyla ve olaylara bakış açılarıyla yansıtılmıştır. Yazarın incelenen hikâyelerinin hepsinin kahraman ve karakter özellikleri açısından “çok iyi” düzeyde olduğu belirtilebilir.

Söz konusu eserlerde, çocukların karakterleri genellikle davranışlarıyla ve diğer arkadaşlarının yorumlarıyla okuyucuya hissettirmeye çalışılmıştır. Ana kahramanlar genellikle açık ve devingen karakter özelliği göstermektedir. Çocuk ruhunu iyi temsil eden kahramanlar, yapmış oldukları bazı hatalı davranışlardan dolayı pişmanlık duymakta ve bu hatalı davranışları olay akışı içerisinde düzelterek okuyucuyu doğruya yöneltecek yaşantı örnekleri sunmaktadır. Bu sayede karakterlerin idealize edilmediği de görülmektedir.

Bazı hikâyelerde kahramanlar hayvanlardan ya da insan dışı diğer varlıklardan oluşturulmuştur. Hayvan karakterlerde, insanlara karşı duyulan sevgi ve vefa duygusu ön plana çıkarılmıştır. Hayvan karakterlerde hissettirilen bu özelliğin, okuyucunun hayvanlara karşı sempati oluşturmaya sağlaması açısından da önemli olduğu söylenebilir.

Hüseyin Yurttaş'ın Kitaplarının Dil ve Anlatım Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının dil ve anlatım özelliklerine yönelik puanlamalar Tablo 8'de verilmiştir:

Tablo 8.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Dil ve Anlatım Özelliklerine İlişkin Puan Aralığı

Dil ve Anlatım	Toplam Puan
1. Türkçenin anlatım gücü ve olanakları, çocuğun dilsel düzeyine uygun bir yaklaşımla sezdirilmiştir.	72
2. Anlatım duru, akıcı ve içten cümlelerle yapılmıştır.	70
3. Noktalama ve yazım kurallarına uyulmuştur.	73
4. Metnin dilsel düzenlenişi çocukların düş, düşünce ve imgelem gücüne uygundur.	70
5. Cümlelerdeki sözcük sayıları çocuğun dil düzeyine uygundur.	75
6. Çocuğun dilsel düzeyine uygun Türkçenin söz varlığından yararlanılmıştır.	69
7. Anlatımda Türkçe sözcükler egemendir.	75
8. Anlatım çocuğun beş duyusunu devindirici özelliktedir.	66
9. Dizelerdeki dilsel düzenleniş, çocukların düş ve imgeleme gücünü uyarmaktadır (Okunan şiir kitabı ise).	-
10. Dizelere kısa yalın ve bellekte kalıcı özellikler taşımaktadır (Okunan şiir kitabı ise).	-
11. Ses ve sözcüklerin yarattığı işitsel erki, çocukta şiir okuma isteği uyandıracak özelliktedir (Okunan şiir kitabı ise).	-

12.	Metin bir bütün olarak çocuğa öykülenebileceği düzgün bir dil çevresi sunmaktadır.	69
13.	Metin bir bütün olarak çocuğun kavramsal gelişimini desteklemektedir.	70
Genel Ortalama:		47,2667

Tablo 8 incelendiğinde, hikâyelerin dil ve anlatıma yönelik genel ortalamalarının ve her maddenin toplam puanının “çok iyi” aralığında olduğu görülmektedir. İncelenen kitaplar şiir kitabı olmadığı için ölçekteki 9, 10 ve 11. maddeler değerlendirilmeye alınmamıştır. Yazarın sade, akıcı ve samimi bir üslubunun olduğu görülmektedir. Yazar kısa cümleler ve paragraflarla anlaşılabilirliği artırmış, Türkçenin anlatım gücü ve olanaklarını, çocuğun dilsel düzeyine uygun olarak kullanmıştır. Hikâyelerinde çocuğa örnek alabileceği bir dil ve anlatım çerçevesi oluşturmuştur. Yazarın hikâyelerdeki dil ve anlatımının çocukların kelime hazinelerinin gelişmesinde etkili olacağı söylenebilir.

Eserlerde günlük hayatı yansıtan, karşılıklı ya da içsel konuşmalarla samimi bir anlatım dikkat çekmektedir. Anlatımda kullanılan cümle kuruluşları hikâyenin anlaşılabilirliğini artırmaktadır. Noktalama işaretlerinin doğru ve düzenli kullanımı akıcı bir okuma sağladığı gibi hedef kitlenin okuma becerisini geliştirmesine de yardımcı olacağı düşünülebilir.

Hikâyelerin genellikle olay ağırlıklı olması öyküleyici anlatımı ön plana çıkarmıştır fakat bunun yanında betimleme ve karşılaştırma gibi farklı anlatım yöntemleri ve düşünceyi geliştirme yollarının kullanımı, anlatımı kuvvetlendirmektedir. Genelde çocukların anlayacağı düzeyde açık ve anlaşılır sözcükler kullanıldığı, hedef kitlenin gelişim özelliklerine uygun olarak deyimler ve atasözlerinden etkili bir şekilde yararlanıldığı görülmektedir.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İlkeler Açısından Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının eğitsel ilkelere yönelik puanlamaları Tablo 9'da verilmiştir:

Tablo 9.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İlkeler Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Puan Aralığı

Eğitsel İlkeler	Toplam Puan
1. Kitapta öğüt veren dayatmacı bir yaklaşım benimsenmemiştir.	66
2. Kitapta çocuğa duyma, düşünme sorumluluğu veren; düşündürürken güldüren bir yaklaşım yeğlenmiştir.	71
3. Girişimcilik, benlik duygusu ve yaratıcılık desteklenmiştir.	70
4. Cinsel rollerin ayrıştırılmasından kaçınılmıştır.	71
5. Kadına ve erkeğe biçilen değer ve yüklenen anlam arasında fark yaratılmasından kaçınılmıştır.	68
6. Çocuğun kendi cinsel kimliği içinde kişiliğini geliştirilmesine olanak verilmiştir.	70
7. Yaşamda sorunların çözümü için iletişim kurulması özendirilmiştir.	73
8. Şiddet ve kaba gücün bir sorun çözüme yöntemi olmadığı gösterilmiştir.	65
9. Siyasal ve dinsel tekinlerden uzak durulmuştur.	68
10. Yazgıcılık ve boş inançtan uzak durulmuştur.	65

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

11.	Çocuğun sağlıklı değerler sistemi oluşturması özendirilmiştir.	67
12.	Denetimci ve kuralcı anlayışlara karşı olan bir yaklaşım sezdirilmiştir.	68
Genel Ortalama:		54,08

Tablo 9 incelendiğinde hikâyelerin eğitsel ilkelere ait genel ortalamalarının “çok iyi” düzeyde olduğu görülmektedir. Yazar hikâyelerin genelinde çocuğun farklı yönlerden kişilik gelişimlerini destekleyici yaşam örnekleri sunmuştur. Karşılaşılan sorunlarla ilgili kaba kuvvetin sorun çözme yöntemi olmadığı, iletişimin ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanarak okuyucuya düşünme sorumluluğu verilmeye çalışılmış, okuyucunun öz-benliği kuvvetlendirilmek istenmiştir. Yazgıcılık ve boş inançlardan uzak durulmuş, cinsel rollerin ayrıştırılmasından kaçınılmıştır.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Genel Değerlendirmesi

Araştırma kapsamında incelenen Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının genel değerlendirmesine yönelik puanlamalar Tablo 10'da verilmiştir:

Tablo 10.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Genel Değerlendirmesine İlişkin Puan Aralığı

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitapları	Toplam Puanlar							Genel toplam
	Tasarım ve Resim	Konu ve Kurgu	Tema (izlek)	ileti	Karakter ve Kahraman	Dil ve Anlatım	Eğitsel ilkelere	
Çınar Dede	77	60	35	40	65	46	58	381
Uzaylılar Gelince	76	57	35	34	59	43	56	360
Konuşan Kukla	76	52	30	29	55	50	54	346
Irmak Çocukları	74	58	35	38	62	49	59	375
Farta Kartalı	54	56	34	40	64	44	57	349
Eşekler Cenneti	73	42	19	26	56	45	46	307
Beyaz Bisiklet	68	52	33	38	60	45	55	351
Sakar Tay	75	56	35	36	63	49	56	370
Küçük Balıkçılar	72	57	35	38	59	50	54	365
Korkak Pati	67	56	32	39	58	48	58	358
Kör Kaptanın Serüvenleri	67	53	32	35	62	49	54	352
Tavşancı Dede	77	45	31	36	61	50	55	355
Cüceler Gezegeni	73	56	31	39	63	47	52	358
Dağa Düşen Uçak	63	56	34	40	58	46	50	347
Kıyıdaki Tekne	74	57	35	39	63	48	58	374

Genel Ortalamalar	71,0667	54,52	32,04	36,26	60,53	47,26	54,08	356,5
-------------------	---------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

İncelenen çocuk kitaplarının genel değerlendirmesini gösteren Tablo 10'a bakıldığında tasarım açısından *Farta Kartalı* isimli hikâye kitabının 54 puanla "kısmen yeterli" puan aralığında olduğu görülmektedir. Bu hikâyede sadece dış kapakta resim bulunmakta iç sayfalarda resim yer almamaktadır. Ayrıca kitapta dağılmaya ve yıpranmaya karşı daha az direnç gösteren ikinci hamur kâğıt kullanılmıştır. *Dağa Düşen Uçak* adlı hikâye kitabı ise 63 puanla "yeterli" puan aralığındadır. Hikâyede bulunan resimlerde ayrıntılara yer verilmemiş sadece figürlerdeki yüz ifadeleri yansıtılmaya çalışılmıştır. İkinci hamur kâğıt kullanımından dolayı da iç sayfadaki bazı resimler netliğini kaybetmiştir. Bazen de hikâyede anlatılanların görsellerle uyum sağlamadığı görülmektedir. Diğer hikâye kitaplarının tasarım ve resim özellikleri açısından "çok iyi" düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Konu ve kurgu açısından bakıldığında ise *Tavşancı Dede ve Eşekler Cenneti* isimli hikâyelerin "yeterli" diğer hikâye kitaplarının ise "çok iyi" düzeyde oldukları anlaşılmaktadır. *Tavşancı Dede* adlı hikâyede olaylar bir anda sonlandırılmaktadır. Kitabın sonuç kısmı etkili kurgulanmamıştır. *Eşekler Cenneti* adlı hikâyede ise konunun ele alınışı ve yorumlanışı özgündür, fakat anlatılan olaylar içerisinde geçen iktidar çatışması, yapılan hainlikler, kendi soydaşlarına yapılan ihanetler ve seçimlere hile karıştırılması gibi konular, hedef kitlenin düzeyinin üzerinde kalmaktadır.

Hikâyeler işlenen tema açısından değerlendirildiğinde ise *Eşekler Cenneti* isimli hikâye 19 puanla "kısmen yeterli" düzeyde diğer hikâyelerin ise "çok iyi" puan aralığında oldukları görülmektedir. *Eşekler Cenneti* isimli hikâyede olayların sevgi duygusu üzerine değil de ihanet üzerine kurgulanması, okuyucu açısından olumlu bir özellik oluşturmamaktadır.

Hikâyelerde aktarılan iletiler değerlendirildiğinde *Eşekler Cenneti* isimli hikâye "kısmen yeterli" puan aralığındayken, *Konuşan Kukla* adlı hikâyenin "yeterli" düzeyde olduğu görülmektedir. İncelenen diğer hikâyelerin ise "çok iyi" puan aralığında oldukları anlaşılmaktadır. *Eşekler Cenneti* isimli hikâyede her ne kadar metnin genelinde ilahi adaleti oluşturan bir ileti verilse de konunun kurgulanışında kullanılan yardımcı iletiler, olayları bütünsel bakış açısıyla göremeyen çocukların dinî, toplumsal, evrensel düşüncelerinde karmaşıklığa neden olabilir.

Hikâyelerin hepsi karakter ve kahraman açısından "çok iyi" düzeyde yer almaktadır. Yazarın tüm hikâyelerinde başkahramanları çocuklar oluşturmaktadır. Kahramanlar üzerinden çocuk ruhu ve samimiyetinin oldukça iyi yansıtıldığı söylenebilir. Her ne kadar kahramanlar genellikle erkeklerden oluşturulmuş olsa da güçlü kadın kahramanlara da yer verilmiştir. Özellikle aile içerisinde karar alma konusunda kadının fikirlerinin ön planda tutulmasına dikkat edilmiş, aile ekonomisini her iki grubun oluşturduğu vurgulanmıştır.

Değerlendirilen hikâyelerde Türkçenin anlatım gücü ve olanakları, çocuğun dilsel düzeyine uygun bir yaklaşımla sezdirilmiştir. Hikâyelerin tümü dil ve anlatım açısından "çok iyi" puan aralığındadır.

Hikâyeler eğitsel ilkeler açısından da "çok iyi" düzeydedir. Hikâyeler çocukta özgüven ve benlik duygusu oluşturmaktadır. Çocukların kişiliklerini geliştirici özellik taşımaktadır. Çocukların evrensel ve millî kimlik gelişimini destekleyici özellikler göstermektedir. Özellikle ergenlik döneminin başlangıcına denk gelen ortaokul öğrencilerinin Erikson'un "Psikososyal Gelişim Kuramı"na göre kimlik kazanımına karşı kimlik karmaşası evresini yaşadığı düşünüldüğünde hikâyelerde yer alan kahramanların, anlatılan olayların ve verilen iletilerin çocukların karakterlerinin oluşumuna ve kimlik kazanımlarına olumlu etkiler sunduğu söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Hüseyin Yurttaş'a ait 15 çocuk kitabı içerisinde yer alan 23 hikâyenin çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler açısından incelendiği bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelenen 15 kitabın 14'ü 13,5×19,5 cm ebadındadır. Gönen ve diğerleri (2011) çocuk kitaplarına yönelik yapmış oldukları çalışmalarında bu oranın öykü/roman türü çocuk kitapları için uygun bir oran olduğunu belirtmişlerdir. Mennanoğulları (2008) ise çalışmasında çocukların farklı büyüklükteki kitapları okumaktan hoşlandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu açıdan Hüseyin Yurttaş'ın

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

çocuk kitaplarının farklı boyut özelliklerine sahip olmasa da çocukların düzenli bir kitaplık oluşturmalarına elverişli ölçülere ve özelliklere sahip olduğu söylenilebilir.

Kitapların %84'ünde birinci hamur kâğıt, %26'sında ise ikinci hamur kâğıt kullanılmıştır. Kullanılan kâğıtlar arka sayfadaki resimleri ve yazıları göstermeyecek kalınlığa ve ışık yansımalarına sebebiyet vermeyecek matlığa sahiptir. İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan kitaplarda ikinci hamurdan elde edilmiş kâğıt kullanılmıştır. Maliyetinin düşük olması nedeniyle tercih edilen ikinci hamur kâğıtların kaliteli baskıya uygun olmaması ve dayanıklılık özelliğinin bulunmaması olumsuz bir özellik olarak görülmektedir. Çünkü kitabın fiziki özellikleri kitabın tercih edilmesi noktasında önem arz etmektedir. Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım (2012) "Okunabilir Bir Kitap Nasıl Seçilir" adlı çalışmalarında kitap seçiminde fiziki özelliklerin öğretmen ve öğrenciler tarafından dikkat edilen bir özellik olduğuna vurgu yapmıştır. Mennanoğulları (2008) ise ilkokul öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada kâğıt kalitesinin kötü olmasının gözleri yormanın yanında okuma ilgi ve hızını düşürdüğü sonucuna ulaşmıştır.

İncelenen kitapların tamamında ince karton kapak kullanıldığı görülmektedir. Kapaklarda kullanılan kartonlar yeterli esnekliğe sahiptir ve kapak resimlerinin etkili bir şekilde yansıtılmasına olanak sağlamaktadır. Kitap kapaklarının tamamında resim ve kitap ismi ön plana çıkarılmıştır. Kapakların tasarımı çocuğun kitap içeriğine yönelik düşsel bir hazırlık yapmasına katkı sunabilecek özelliktedir. Değirmenci (2009) de araştırmasında öğretmenlerin sınıf kitaplığı oluştururken kitapların kapağına ve resimlemesine dikkat ettiklerini vurgulamıştır. Güneş (2010) ise öğrencilerin kitapların fiziki özelliklerinden etkilendiklerini ve kapağın çekiciliğinin, öğrencinin kitabı seçmesinde etkili olduğunu belirtmiştir. Kapak tasarımının; okuyucunun kitaba yönelmesini, kitapla arasında bağ kurmasını ve kitabı tercih etmesini sağlayan ilk uyarıcı olduğunu belirten Kaplan (2017) da okuyucunun beklentilerini, ilgi ve beğenilerini karşılayan kitap kapaklarının; kitabın tercih edilerek okunmasına katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Bu doğrultuda Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının kapak tasarımı açısından çocukların dikkatini çekecek ve onları hayallere sürükleyecek özelliklere sahip olduğu söylenilebilir.

Kitapların ciltleri, tutkallama tekniğiyle oluşturulmuştur. Her ne kadar dayanıklı görünse de kitap tamamen açıldığında birleşim yerlerinde kopmaların yaşanabileceği anlaşılmaktadır. Sayfaların kopmaya ve dağılmaya karşı daha dirençli olması gerekmektedir. Bu durum kitabın kullanımı açısından olumsuz bir özelliktir. Tutkallama tekniğinin, ucuz ve seri üretime uygun olduğu için basım evleri tarafından tercih edildiği düşünülmektedir. Gönen vd. (2011) de çocuk kitapları üzerine yapmış oldukları çalışmada benzer bir sonuca ulaşmış ve inceledikleri kitapların kapak ve ciltlerinin dayanıksız olduğunu, bunun da çocuk kitapları için olumsuz bir nitelik taşıdığını belirtmişlerdir. Yükselen vd. (2016) ise öğretmen adaylarının çocuk kitabı seçiminde kullanılan kâğıdın kaliteli ve cildinin sağlam olmasına dikkat ettiklerini vurgulamıştır. Tosunoğlu ve Kayadibi (2006) ise kitapların formalama yöntemleriyle ciltlenmesi ve ip dikiş kullanılması gerektiğini bu sayede kitabın dağılmasının önüne geçileceğini belirtmişlerdir. Kitabın dayanıklılığı açısından ciltleme tekniğine çocuk kitaplarında dikkat edilmelidir; çünkü çabuk dağılan ve yıpranan kitapların çocukların okuma isteklerini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülebilir.

Kitaplarda farklı ressamın resimleri yer almaktadır. Resimlerdeki nesne ve varlıkların sanatçının yorumlarıyla oluşturulduğu görülmektedir. Resimlerin genelinin hareketlilik özelliğine sahip olması, olayların okuyucunun zihninde daha iyi canlandırılmasını sağlamaktadır. Kitaplarda yer alan resimler, genel olarak çocuk okurun gelişim özelliklerine uygun olsa da bazı eksiklikleri de bulunmaktadır. Kapak resmi haricindeki diğer resimlerin siyah beyaz olması, resim üzerindeki renk unsurunun etkisini ortadan kaldırmıştır. Ayrıca sulu boya tekniğiyle oluşturulan resimlerin siyah beyaz olarak çoğaltılması, resimdeki derinlik algısını ortadan kaldırdığı gibi bazı ayrıntıların okuyucu tarafından görülmesini de engellemektedir. Yapılan benzer çalışmalarda da resimleme yönünden hataların olduğu ve resimlemeye dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Demircan, 2006; Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım 2012; Değirmenci, 2009). Çocuk kitaplarındaki resimlerin karakterleri ve olayları çocuğun zihninde oluşturmasını kolaylaştırdığı bilinmektedir (Fang, 1996). Bu açıdan resimlemelerin kitabın okuma sürecinde etkili olduğu ve kitabın anlaşılmasını etkileyeceği söylenilebilir.

Ele alınan hikâyelerde günlük hayatla ilişkili konulara yer verilmiştir. Yardımlaşma, çaba, merak, özgürlük, pişmanlık, hırs, tedbirsizlik gibi konularla çocuğun kişisel gelişimi desteklenmeye çalışılmıştır. Dışlanma, küçümseme, paylaşma, dostluk gibi konularla ise çocuğun toplumsal yaşama uyumunu kolaylaştıracak örnekler verilmiştir. Kitaplarda hitap edilen kesimin çocuk olduğu, onların kitaptan farklı beklentilerinin olduğu da unutulmamıştır. Hayaller, rüyalar, uzay gibi bilim-kurgu içerikli konularla çocuğun düşünce dünyası zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Çocuk edebiyatı alanında yapılan bazı çalışma sonuçları da çocukların, ailelerin ve öğretmenlerin kitap seçiminde konuya son derece önem verdikleri göstermektedir (Demircan, 2006; Kuran ve Ersözlü, 2009; Yurtbakan ve Erdoğan, 2019). Konu çeşitliliği açısından incelenen kitapların çocuk dünyasına yönelik olduğu ifade edilebilir.

İncelenen eserlerde yazar değerler, duygular, hak ve özgürlükler, birey ve toplum, vatandaşlık, doğa ve evren, zaman ve mekân, çocuk dünyası, bilim ve teknoloji temalarını işlemiştir. Hikâyelerde işlenen temalar okuyucunun bireysel, toplumsal ve evrensel kişilik gelişimini destekleyici özellikler taşımaktadır. Çocuklarda, doğa ve canlılara karşı duyarlık oluşturan, kültürel miras aktarımı yapan davranış kalıpları sunmaktadır. İşlenen temalar okuyucuda olumlu değer yargıları geliştirmesi açısından önem arz etmektedir. Çetinkaya, Durmaz ve Öksüz (2020) "Kitap Satış Danışmanları ve Okunabilir Kitap" başlıklı çalışmalarında değer öğretimine yönelik kitapların daha çok tercih edildiği sonucuna ulaşmışlardır. Farklı temaları üzerine hikâyelerin oluşturulması açısından Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının çocuk okurların kişilik gelişimlerini destekleyici özelliklere sahip olduğu söylenilebilir.

Eserlerde sunulan iletiler genel olarak okuyucunun girişimciliğini destekleyen, insana, yaşama, doğaya ve bilime karşı duyarlık oluşturan özelliğe sahiptir; fakat kurgusal düzlemde doğruyu ve güzeli fark ettirmek için bazı olumsuz iletilerin verildiği de görülmektedir. "Cüceler Gezegeni" isimli hikâyede kahramanın, silahlardan bahsederken son çarenin öldürmek olduğunu vurgulaması, okuyucuların kişilik gelişimlerinde olumsuz etki bırakabilecektir. Çocuk kitaplarında silah ve öldürmekten bahsetmek, çocuk psikolojisi açısından olumlu bir özellik olarak görülmemektedir. Türü ne olursa olsun çocuk edebiyatı ürünlerinin çocukların renkli ve masum dünyasını olumlu yönde geliştirmeye, onlara birtakım değerleri ve özellikle doğru davranış kalıplarını kazandırmaya yönelik olması gerekir (Arseven, 2005) . "Eşekler Cenneti" adlı hikâyede de her ne kadar metnin genelinde verilen ileti, ilahi adaleti vurgulasa da konunun kurgulanışında kullanılan yardımcı iletiler, olayları bütünsel bakış açısıyla göremeyen çocuklar açısından uygun olmadığı söylenilebilir. Çünkü yazar, ilettikleriyle çocuğun dünyasını derinden etkileyebilir (Melanloğlu, 2011). Bu yüzden çocuk kitaplarında çocuğa verilmek istenilen iletilerin çocukların düşünce dünyalarına uygun olarak verilmesi gerektiği söylenilebilir.

Yurttaş, eserlerinin hemen hepsinde ana kahraman olarak çocukları kullanmıştır. Kahramanların idealize edilmemiş karakterlere sahip olması, yapılan yanlışları kurgusal düzen içerisinde fark ederek doğruyu bulması çocuk ruhunu ve davranışlarını daha iyi temsil etmesini sağlamaktadır. Çünkü çocuk da eserde anlatılanlar gibi gerçek hayatta çelişkiler yaşamakta, hatalar yapmakta ve bunların sonucunda kişilik gelişimine yön vermektedir. Çocuk kitaplarında çocuk okura örnek davranışlar kazandırabilecek yetişkin karakterlerin de çocuğun kardeş sevgisi, yaşlılara hürmet gibi davranışları edinmesini sağlayacak kendi yaş grubundan küçük ya da çok büyük karakterlerin de eserlerde yer alması gelişimine katkı sunacaktır (Karataş, 2014: 72).

İncelenen eserlerde açık, anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Öyküleyici ve betimleyici anlatımın iç içe kullanılması olayların ve çevresel mekânların, okuyucunun zihninde canlandırılmasını kolaylaştırmaktadır. Kimi zaman nükteli ifadelere yer verilerek, okuyucunun daha neşeli ve eğlenceli vakit geçirmesi sağlanmıştır. Genel olarak dil ve anlatım hedef kitleye uygundur, fakat ara ara kelimelerde baskıdan kaynaklı harf eksiklikleri bulunmaktadır. Kimi zaman yapılan anlatım bozukluklarıyla da anlaşılabilirliğin zayıfladığı görülmektedir. Kitap incelemelerine yönelik çoğu çalışmada da genel olarak dil ve anlatım gücünün iyi olmasıyla birlikte bazı eksikliklerin olduğu belirtilerek çocuk kitaplarının Türkçenin anlatım gücünü iyi yansıtmaması gerektiği belirtilmektedir (Göçer, 2009; Gönen, 2011; Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım 2012). Bu yüzden hazırlanan kitaplarda oluşabilecek dil

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

yanlışlıklarının daha aza indirilmesi, kitapların birden fazla dil uzmanı tarafından incelenmesinin fayda sağlayacağı düşünülebilir.

Eserlerde çocuğun kişisel, toplumsal, ahlaki ve evrensel gelişimini destekleyici iletiler ve yaşam örnekleri sunulduğu tespit edilmiştir. Hayata dönük kurgularla, okuyucuda insana özgü bazı değer ve niteliklerin yerleşmesi, toplumsal yaşamın gerektirdiği değerlerin benimsenmesinin amaçlandığı görülmektedir. Öğrencilerin kitap seçimine yönelik yapmış olduğu bir çalışmada Altunkaynak (2018) da çocukların kitaplardan eğitsel ve estetik açıdan kendi ihtiyaç ve yaş düzeylerine uygun olmalarını beklediklerine yönelik bir sonuca ulaşmış ve bu özelliklerin göz ardı edildiğinde çocukların kitap okumayla ilgili olumsuz düşüncelere sahip olabileceğini belirtmiştir. Çocuk kitapları soyut olan değerlerin somutlaştırılmasında ve öğretim etkinliklerine yansıtılmasında kolaylıklar sağlamaktadır (Akdemir ve Saban, 2020). Bu açıdan toplumu ve hayatı yansıtabilen kitapların çocuk okurların hayatı daha iyi tanıyabilmelerine yardımcı olabileceği düşünülebilir.

Genel olarak hikâyelerin tasarım ve resim özellikleri açısından, resimlemelerde renk unsurunun psikolojik etkisinden faydalanılmadığı, ciltleme ve kâğıt kullanımından kaynaklı bazı sorunların olduğu tespit edilmiştir. İçerik açısından bakıldığında ise "Eşekler Cenneti" hariç çocukların düzeyine uygun konuların işlendiği, bunların özgün ve tutarlı bir şekilde kurgulandığı belirlenmiştir. Çocuklar için örnek teşkil edecek karakterler geliştirildiği, onların kişilik gelişimlerini kuvvetlendirecek iletiler sunulduğu görülmüştür. Temaların sevgi üzerine yapılandırıldığı, insana ve doğaya özgü durumların yansıtıldığı, Türkçenin anlatım gücü ve olanaklarının çocuğun dilsel düzeyine uygun olarak kullanıldığı, hikâyelerde çocuğun örnek alabileceği bir dil ve anlatım çerçevesinin oluşturulduğu belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda Hüseyin Yurttaş'ın kitaplarının yeni baskılarına ve çocuk edebiyatı alanında oluşturulacak eserlere yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

İkinci ve üçüncü hamur kâğıtlar yırtılma ve yıpranmaya karşı daha az direnç gösterdiği için çocuklara yönelik oluşturulan kitaplarda birinci hamur kâğıt kullanılmalıdır.

Tutkallama yöntemiyle oluşturulan ciltler sayfaların birleşim yerlerinde kopma ve ayrılmaya sebebiyet verebileceği için çocuk kitaplarında daha dayanıklı ciltleme yöntemleri (ip dikişli) kullanılmalıdır.

Çocuklar için kitap seçimi yapacak kişilerin yönlendirilmesi açısından çocuk kitaplarının kapak sayfalarında tavsiye edilen yaş aralıklarına yönelik bilgiler verilmelidir.

Özellikle kitapların iç sayfalarında yer alan resimler siyah-beyaz olarak çoğaltılmamalı, resimlerde renk unsurunun insan psikolojisi üzerindeki etkilerinden yararlanılmalıdır. Resimler doğal ve canlı olmalı, konuyu net olarak ifade etmelidir.

Hikâyelerde ele alınan konu ve kurgulamalar hedef düzeyin psikolojisine ve olaylara bakış açısına uygun olarak oluşturulmalıdır.

Türkçenin anlatım ve estetik gücü hissettirilmeli, dil aynı zamanda kültür aktarımını sağlayan bir araç olarak kullanılmalıdır.

Yazarların Katkı Oranı

Makalenin hazırlanışında 1. yazarın %50, ikinci yazarın %50 katkısı bulunmaktadır.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması teşkil edecek durum yoktur.

Kaynaklar

Akbayır, S. & Şahin, Ş. (2005). Yaş Guruplarına Göre Çocuklar İçin Edebiyat. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı 104-105(1)*,190-204.

Akdemir, S. ve Saban, A. (2020). İlkokul Dördüncü Sınıfta Felsefe-Temelli Çocuk Kitapları Aracılığıyla Değer Öğretimine İlişkin Bir Eylem Araştırması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 8(2)*, 431-461.

Altunkaynat, M. (2018). İlkokul Öğrencilerinin Kitap Seçimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Turkish Studies Educational Sciences, 13(19)*, 101-117.

- Arseven, T. (2005). Mesaj açısından çocuk kitapları. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*. Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı (104-105), 42-52.
- Ateş, S., Çetinkaya, Ç., Yıldırım, S. (2012). Okunabilir Bir Kitap Nasıl Seçilir? *İlköğretim Online*, 11(2), 319-331.
- Aytan, T. (2016). Türk Çocuk Edebiyatı Üzerine Bir Söz Varlığı Çalışması: Atasözleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 210, 425-445.
- Bilgin, H. (2011). *5-6 Yaş Çocuklarına Yönelik 1990-2010 Yılları Arasında Basılan Resimli Kitapların Çocuğa Görelik Kavramına Göre İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Boz, İ. ve Ulusoy, M. (2020). Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tutumu İle Okuduğunu Anlama Düzeyi Ve Rutin Olmayan Problem Çözme Başarısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar dergisi*, 4(1), 13-24.
- Ciravoğlu, Ö. (1997). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çakır, P. (2003). Türkçe Ders Kitaplarındaki Öykülerin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8(1), 1171-1180.
- Çetinkaya, F.Ç., Durmaz, M. ve Öksüz, H.İ. (2020). Kitap Satış Danışmanları ve Okunabilir Kitap. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 559-571.
- Değirmenci, H. (2009). *İlköğretim Okullarında Düzenlenen Okuma Saatlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demir, A. (2009). Dokuzuncu Hariciye Koğuşu'nda Mekânın/Mekân Tasvirlerinin Başlıca İşlevleri. *International Journal of Central Asian Studies*. 13(1), 195-216
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 10-27.
- Dilidüzgün, S. (2004). *İletişim Odaklı Türkçe Derslerinde Çocuk Kitapları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Doğan Güldenoğlu, B. N. (2011), Aytül Akal'ın Öykülerinin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi, *Sedat Sever (Ed.) III. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu. (Sorunlar ve Çözüm Yolları) bildiri kitabı içinde*, (s.361-369), Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Dursunoğlu, H. (2007) *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Erdem, A. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Çocuk Kitaplarındaki Kahramanlar. *Sedat Sever (Ed.) III. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu. (Sorunlar ve Çözüm Yolları) bildiri kitabı içinde*, (s.613-620), Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Erdoğan, F. (1999). *Türkiye'de 1996-1998 yıllarında yayımlanmış telif çocuk kitaplarının içerik analizi*, Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ertuş, A. (2014). Ayla Kutlu'nun Öykülerinde Mekân. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9(3), 695-714
- Fang, Z. (1996). Illustrations, Text, And The Child Reader: What Are Pictures İn Children's Storybooks For? *Reading Horizons: A Journal of Literacy and Language Arts*, 37(2), 130-142.
- Göçer, A. (2009). Türkçe Eğitiminde Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirme Etkinlikleri ve Sözlük Kullanımı. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(4), 1025-1051.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Kitaplarının, İçerik, Resimleme ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim dergisi*, 36(160), 250-264.
- Güleç, H.Ç. ve Gönen, M. (1997). 1974-1993 yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, (11)1, 42-53
- Güneş, F. (2010). Okuma kültüründe okuma ilgisi ve kitap seçiminin önemi ile ekran okuma alışkanlığı. *Şimdi Okuma Zamanı Okuma Kültürü ve Etkili Dil Kullanımı Projesi-Okuma Kültürü ve Siz Varlığının Geliştirilmesi Çalıştayında sunulmuştur*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

- Gürel, S., Temizyürek, F., Şahbaz, N,K. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Basımevi.
- İçli, A. (2012) Turkey Fuzûlî'nin Rind Ü Zahid Eserinde Mekân: Meyhane ve Mescit, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 7(1), 1305-1317.
- İpek, O. (2017). *Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Eğitimi Çerçevesinde Numan Kartal'ın Eserlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Hargrave AC, Senechal M. A. (2000). Kelime Dağarcığı Olan Okul Öncesi Çocuklara Kitap Okuma Müdahalesi: Düzenli Okuma ve Diyaloglu Okumanın Faydaları. *Early Childhood Research Quarterly*, 15(1): 75-90.
- Haris, V. J. (2008). Selecting Books That Children Will Want To Read. *The Reading Teacher*, 61(5), 426-430.
- Hidman, A. ve Skibbe, L. E. (2014). Paylaşılan kitap okuma sırasında ebeveyn konuşmasının çeşitliliğinin ve okul öncesi dil ve okuryazarlığa katkılarının araştırılması. *Reading & Writing: An Interdisciplinary Journal* 27(3); 287- 313.
- Kaplan, K. (2017). Kitapların Kapak Tasarımlarındaki Mesajlarda Kullanılan Propaganda Teknikleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1574-1589.
- Karataş, E. (2014). Çocuk Edebiyatında "Karakter Kavramı". *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(1), 60-79.
- Katranç, M. (2015). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Motivasyonlarının İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(2), 49-62.
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Tek Ağaç Yayınları.
- Kıran, Z. & Kıran A. (Eziler). (2003). *Yazınsal Okuma Süreçleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Korkmaz, R. (2007). "Romanda Mekanın Poetiği". Aysenur Külahlıoğlu İslam, Süer Eker (Ed.) *Edebiyat ve Dil Yazıları* içinde (s. 399-415). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kuran, Ş. B., ve Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- MEB. (2019). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı* (1-8. Sınıflar). Ankara: MEB.
- Melanlıoğlu, D. (2011). Ayla Çınaroğlu'nun Öykülerindeki İletiler ve Bu İletilerin Aktarımına Yönelik Tespitler. *Sedat Sever (Ed.) III. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu. (Sorunlar ve Çözüm Yolları) bildiri kitabı içinde, (s.431-437)*, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Mennanoğulları, B. (2008). İlköğretim I.Kademe Öğrencilerinin Çocuk Hikâye Kitaplarının Tipografik Özellikleri ile İlgili Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Nas, R. (2004). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Oğuzkan, F. (2006). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Padak, N., ve Rasinski, T. (2007). Is being wild about Harry enough? Encouraging independent reading at home. *The Reading Teacher*, 61(1), 350-353.
- Pala, F. (2019). Kitap Okuma Alışkanlığının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Davranışları Üzerindeki Etkisi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi* 2(29), 187-200.
- Palani, K. K. (2012). Promoting reading habits and creating literate society. *Researchers World*, 3(2), 90-94.
- Savaş B. (2006). *Okuma Eğitimi ve Çocuklarda Dil Gelişimi*. İstanbul: Alfa Basım ve Yayıncılık.
- Schirmer, B. R. ve Lockman, A. S. (2001). How I Do Find A Book To Read? Middle And High School Students Use A Rubric For Self-Selecting Material For Independent Reading. *Teaching Exceptional Children*, 34(1), 36-42.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2018). *Sanatsal Uyarılarla Dil Öğretimi*. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Soylu Koyuncu, S. & Kaptan, A. Y. (2005). Çocuk Kitaplarında Görsel Anlatım ve Tasarım Sorunları. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı 104-105*, 256-262.
- Şahin, A. (2007). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pagem A Yayıncılık.

- Şirin, M. R.(2016). *Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı Edebiyatın Amacı ve İşlevi. Türk Dili Dergisi. CX (780), 12-31. 10.09.2019 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/images/3_Mustafa%20Ruh%9Flevi.pdf, adresinden erişilmiştir.*
- Taşdemir, M. (2005). Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikaye ve Romanlarının Nitelik Düzeyi. *Milli Eğitim Dergisi, 33(168), 7-29.*
- Tosun, N. (2005). Çocuk Hikayeleri. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı 104-105(1), 213-218.*
- Tosunoğlu M. & Kayadibi, N. (2006), Türkiye’de 2000-2005 Yıllarında Devlet Tarafından Yayınlanmış Çocuk Kitaplarının Biçim ve İçerik Analizi. Sedat Sever (Ed.) *II. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu bildiri kitabı içinde, (s.339-348), Ankara: Ankara Üniversitesi.*
- Tüfekçi Can, D. (2014) *Çocuk Edebiyatı: Giriş*, Konya: Eğitim Kitapevi.
- Tüfekçi Can, D. (2014) *Çocuk Edebiyatı - Kuramsal Yaklaşım*, Konya: Eğitim Yayınevi.
- Uz Erşahin, I. (2009). *Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Çocuk Edebiyatı Metinlerinin Çağdaş Çocuk Edebiyatı İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi ve Eğitsel Öneriler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Worthy, J. (2002). What Makes Intermediate-Grade Students Want To Read? *The Reading Teacher, 55(1), 568-569.*
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2003). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2013). İlköğretim 3, 4 Ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Motivasyonlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim, 38(168), 260-271.*
- Yurtbakan, E. ve Erdoğan, T. (2020). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının belirlenmesi: Bir karma yöntem. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 8(2), 240-257.*
- Yurttaş, H.(2003). *Küçük Balıklar*. (5. Baskı).İstanbul: Bilgi Yayınları.
- Yurttaş, H.(2005). *Eşekler Cenneti*. (7. Baskı).İzmir: İmbat Yayınevi.
- Yurttaş, H.(2006). *İrmak çocukları* (5. Baskı).İzmir: İmbat Yayınevi.
- Yurttaş, H.(2006). *Kıyadaki Tekne*. (5. Baskı).İzmir: İmbat Yayınevi.
- Yurttaş, H.(2007). *Konuşan Kukla*. (4. Baskı).İzmir: İmbat Yayınevi.
- Yurttaş, H.(2007). *Uzaylılar Gelince*. (6. Baskı).İzmir: İmbat Yayınevi.
- Yurttaş, H.(2010). *Sakar Tay*. (8. Baskı).İstanbul: Bilgi Yayınları.
- Yurttaş, H.(2010). *Tavşancı Dede*. (7. Baskı).İstanbul: Say Yayınları.
- Yurttaş, H.(2011). *Beyaz Bisiklet*. (10. Baskı).İstanbul: Say Yayınları.
- Yurttaş, H.(2011). *Korkak Pati*. (1. Baskı).İstanbul: Say Yayınları.
- Yurttaş, H.(2014). *Farta Kartalı*. (1. Baskı).İstanbul: Bilgi Yayınları.
- Yurttaş, H.(2016). *Cüceler Gezegeni*.(9. Baskı).İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yurttaş, H.(2016). *Dağa Düşen Uçak*. (8. Baskı).İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Yurttaş, H.(2016). *Kör Kaptan’ın Serüvenleri*.(6. Baskı).İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yurttaş, H.(2018). *Çınar Dede*. (7. Baskı).İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yükselen, A., Yumuş, M., ve Işık, E. (2016). Çocuk kitabı seçme kriterlerine ilişkin okul öncesi eğitimcilerin görüşleri. *Başkent university journal of education, 3(2), 161-168.*
- Zengin, A. Y. & Zengin, N. (2007). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Truva Yayınları.

Extended Abstract

Introduction

A good future depends on well-trained and well-equipped individuals, which is possible through education. Children, who will shape the future, initially encounter with the concepts of education and training in the mother tongue acquisition. The language development of the children primarily starts with the ability to listen and speak in the family, which is followed by reading and writing skills learned at school. Children initially recognize themselves, their lives, and the environment with these four basic language skills. A child exploring life gains experience as the number of events and situations that are encountered with. Many events that have not yet been

Hüseyin Yurttaş'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi

experienced, however, can be found in literary works. Accordingly, children empathize with situations and problems they encounter in literary works and attempt to find solutions to the problems. At this point, literary works make it easier for children to get to know life and keep up with it. In the meantime, they protect children in the face of adverse and dangerous situations that could be encountered in daily life; that is, literary works enable children to put real life in trial without facing any danger. For this reason, producing literary works that introduce children to life and let them experience the beauty of literature is a skill that requires great finesse and care. In short, there are certain components and basic principles that children's literary works should possess. Works for children that are created aimlessly or merely to serve financial concerns can negatively affect the development of the child's individual, social, universal, and moral personality. Additionally, this mentality can diminish the child's reading desire. Regarding the impact of children's literature on the development of children, the importance of all the works put forward in the field of children's literature is understood better.

The aim of this study is to analyze the books of Hüseyin Yurttaş in terms of the components that children's literary works should harbor and to determine the suitability of the books for children readers.

Method

The sample of this research, which was carried out by using document analysis as a qualitative research method, was composed of 23 stories in fifteen randomly-selected children's storybooks of Hüseyin Yurttaş. Among the children's stories of the author, those which were suitable for the middle school level were specifically identified. Appropriateness of the books to the elementary level was determined by taking the interviews with the author, font size, line spacing, illustrations, and content of the books into consideration.

In the research, the "Literary or Tutorial Books Evaluation Scale" developed by Sever (2018) was used as a data collection tool. The scale that evaluated children's books consisted of seven sub-sections as follows: design features and visuals, topic and fiction, theme, character and antagonist, language and expression, message, and educational principles. There were a total of 81 items on the scale. However, since the 9th, 10th and the 11th items of the "Language and Expression" section were created for children's poems, they were not used in the evaluation. Thus, the scale was implemented with 78 items.

15 storybooks that were selected were initially evaluated by using the scale and converted into numerical data. The total score of the books respectively obtained from the scale items, chapters, and the entire scale was compared to the score ranges in the scale. Subsequently, corresponding levels for the scores were determined.

Result and Discussion

As a result of the evaluations, it was concluded that Hüseyin Yurttaş's books were generally at a "very good" level. When the stories were examined in terms of design and visual features, it was found that the psychological effect of the color element was not used in the illustrations, and there were certain problems concerning binding and paper use. It was determined that these deficiencies were caused by publishers. In terms of content, it was determined that topics appropriate for the level of children were included in the stories and that these topics were constructed in an authentic and consistent manner. It was observed that characters with whom children could identify themselves were developed and messages that would boost their personality development were presented. Moreover, it was determined that the themes were structured on love, that situations unique to human and nature were reflected, that the expressive power and potential of Turkish were used in accordance with the linguistic level of the child, and that a language and narrative framework the child could take as an example were created in stories.

Based on these conclusions, it can be recommended that highest-quality papers must be preferred more frequently in printing books for children as papers of other quality levels are more prone to tearing and wearing.

Since the bindings made by the sizing method could result in snapping and disconnecting in hinges, it would be more beneficial to use more durable binding methods (thread-sewn) in children's books.

It is important to provide information on the recommended age ranges on cover pages of children's books in order to guide the people selecting a book for children.

Especially, visuals in the books should not be printed in black and white, and the effects of the color element on human psychology should be utilized in these visuals. Additionally, visuals should be natural and vivid, expressing the topic clearly.

In stories designed as book series, ending the story with references to the upcoming book, and constructing topics and story line in the stories with a consideration of the psychology and perspectives of the target audience will increase the quality of the work.